

Det virker som om Forsvarets «miljøorganisasjon», i praksis Forsvarsbygg, valser frem med skylapper, skriver Øivind Aadnevik.

Forsvar og miljø

Jeg leste selvskryttartikkelen «Her må Forsvaret rydde» i F/78 og vil gjerne få gi et par kommentarer til Forsvarets miljøoppryddingsprosess: Nå er forhåpentligvis de fleste, og i alle fall jeg, positive til at Forsvaret omsider begynner å ta miljøhensyn på alvor. Det er likevel noen «men» her som Forsvaret enten ikke tenker over eller som de kanskje er fullt bevisst på men velger å feie under teppet og ikke nevner. For meg virker det som om Forsvarets «miljøorganisasjon», i praksis Forsvarsbygg, valser frem med skylapper.

Det første «men» gjelder riving av bunkere og installasjoner fra andre verdenskrig. Det er faktisk veldig mange her i landet som fortsatt er interessert i historien rundt andre verdenskrig, og for dem er det av stor viktighet å kunne oppsøke installasjoner fra den tiden for å skaffe seg kunnskap om perioden og hvordan Festung Norwegen var bygd opp. Bunkeruinene på Banak som det refereres til i artikkelen, og som etter planen skal fjernes og spor slettes, representerer sammen med brakketufter, skyttergraver, bombekratere, piggetrårsperringer og andre etterlatenskaper i terrenget, kanskje det siste krigshistoriske kulturlandskapet som er igjen fra luftkrigsaktiviteter på norsk jord, da landskapet på Banak nærmest er urørt. Hvis det som er igjen også blir fjernet, så har lokalsamfunnet mistet muligheten til å utnytte dette og trekke turister eller i alle fall krigshistorisk interesserte til distriktet. At ting allerede var sprengt i filler av tyskerne da de dro, er ikke en god grunn til å fjerne restene. Det er jo nettopp dette som representerer Finnmarks krigshistorie – sprenging og brenning.

At små cowboyer og indianere finner det spennende å undersøke ruinene er jo flott og slik det skal være. Da lærer de seg sitt folks historie å kjenne og kunnskapen om krigstiden holdes ved like. Jeg sier ikke at alle bunkere nødvendigvis bør fredes, men så lenge de ikke utgjør noen miljøtrussel, eller står i veien for utbygging, så bør det ikke brukes ressurser på å fjerne dem. Hovedoppslagsbildet på side 32-33, av tyske droppcontainere som beskrives som skrot, er for andre spennende krigshistorie og et interessant kulturminne.

Det andre «men» gjelder ting som kastes eller graves opp av fyllinger for fjerning i forbindelse med opprydding. Det

er et ordtak som heter «One Man's Junk is Another Man's Treasure». Saken er at enkelte av de gjenstander som skal avhendes eller graves opp har museal interesse. En gang i tiden var det en bestemmelse om at lokale sjefer pliktet å undersøke med Forsvarsmuseet om en gjenstand har museal bevaringsverdi, før den eventuelt avhendes eller destrueres. Dette tror jeg ikke praktiseres mye i den virkelige verden. Når fyllinger graves opp eller ting kasseres, bør det være en selvfølge at representanter for museer inviteres til å være tilstede for å se om noe har bevaringsverdi. Og da mener jeg ikke bare Forsvarsmuseet, men alle ty-

«AT TING ALLEREDE VAR SPRENGT I FILLER AV TYSKERNE DA DE DRO, ER IKKE EN GOD GRUNN TIL Å FJERNE RESTENE»

per relevante instanser som nasjonale, regionale, kommunale og private museer og samlinger. Ja, endog private samlere bør få se. En må ikke glemme at så godt som alle offisielle museer og samlinger her i verden har startet med at enkeltindivider har tatt et personlig initiativ, eller startet en privatsamling i det små, som etter hvert har utviklet seg til levedyktige museer som de fleste kan ha glede av og er glad for at ble til.

Så var det «men» nummer tre: I avisen Finnmarken denne sommeren kunne en lese om en fiskebåt som ble hugget opp miljømessig korrekt etter gjeldende regler. I artikkelen står det at det ikke lenger er tillatt å senke kondemnerte fartøy på havet, og at metaller skal til gjenvinning. Flott og fornuftig. I samme avis leste jeg at det var funnet en stor russisk lyttebøye fra krigen i fjæra. Forsvaret uttalte at den skulle de ta seg av og senke på havet, noe en noen dager senere kunne lese at hadde blitt gjort. Hva er dette for slags miljøpolitikk fra Forsvarets side? Er Forsvaret fritatt fra gjeldende bestemmelser om dumping av «skrot» på havet? Det rimer jo ikke med de bestemmelsene som gjaldt for fiskebåten. Og forhørte Forsvaret seg med nasjonale eller lokale museer om bøyen før de senket den?

Øivind Aadnevik

↑ SØPPEL ELLER MUSEUMSGJENSTAND? Innskriveren mener Forsvaret altfor ofte ødelegger krigsminner. Dette bildet er fra Banak. Arkivfoto: ARNE FLAATEN